

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. عقاید؛ شناخت خلفاء خداوند؛ پیامبر خاتم؛ ویژگی‌های پیامبر خاتم
۲. عقاید؛ شناخت آخرت؛ برزخ، قیامت، بهشت و دوزخ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: ابراهیم مهدوی

تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۲۹

اساتید بزرگوار! خداوند را سپاس می‌گویم که به واسطه‌ی تلاش‌های شما عزیزان، در پرتوی نورانیت کلام حضرت علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی، اسباب بیداری حقیر و راه‌یابی به مسیر حق را فراهم نمود. لطفاً نظر حضرت علامه را در مورد شفاعت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام برای امت در روز قیامت بیان فرمایید. آیا مفهومی که شیعه از آن برداشت کرده، صحیح است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۳

لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱. «شفاعة» در اصطلاح به معنای وساطت کردن است و آن به این صورت است که کسی مانند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به درگاه خداوند برای گناه‌کاری استغفار کند تا خداوند گناه او را ببخشد و این چیزی است که آیاتی از کتاب خداوند بر سودمند بودن آن در دنیا دلالت دارند؛ چنانکه فرموده است: ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾^۱؛ «و اگر آن‌ها هنگامی که به خودشان ستم کردند، به نزد تو می‌آمدند، پس به درگاه خداوند استغفار می‌کردند و پیامبر برایشان استغفار می‌کرد، حتماً خداوند را توبه‌پذیری مهربان می‌یافتند» و فرموده است: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسِهِمْ وَزَايَأْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾^۲؛ «و چون به آن‌ها گفته می‌شود که بیایید تا رسول خدا برایتان استغفار کند سرهاشان را بر می‌گردانند و می‌بینی که باز می‌دارند در حالی که تکبر می‌ورزند».

۱. النساء / ۶۴

۲. المنافقون / ۵

۲. شفاعت پیامبر به معنای وساطت و استغفار او برای گناه کاران، در دنیا سودمند است، ولی آیا در روز قیامت نیز سود می‌رساند؟ فارغ از روایات متواتر و مشهور در منابع فریقین، از کتاب خداوند دانسته می‌شود که آری، مشروط به اینکه از یک سو با اذن خداوند انجام شود؛ چنانکه فرموده است: **﴿يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾**؛ «در آن روز شفاعت سود نمی‌رساند مگر به کسی که خداوند مهربان برای او اذن دهد و به سخن گفتن برایش راضی باشد» و فرموده است: **﴿وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾**؛ «و شفاعت نزد او سود نمی‌رساند مگر برای کسی که برای او اذن دهد» و از سوی دیگر کسی که برای او شفاعت می‌شود، فی الجمله مورد رضایت خداوند باشد؛ چنانکه فرموده است: **﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى﴾**؛ «و شفاعت نمی‌کنند مگر برای کسی که مورد رضایت او باشد»؛ به این معنا که مشرک نباشد؛ چراکه مشرک قابل آمرزش نیست؛ چنانکه فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾**؛ «هرآینه خداوند نمی‌آمرزد که برای او شریک گرفته شود و غیر از آن را برای هر کس که بخواهد می‌آمرزد». از این رو، شفاعت به معنای وساطت و استغفار برای مشرکان، جایز نیست؛ چنانکه فرموده است: **﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾**؛ «پیامبر و کسانی که ایمان آوردند را نمی‌رسد که برای مشرکان آمرزش بخواهند اگرچه نزدیکان باشند پس از اینکه برایشان آشکار شد که آنان اهل دوزخند». آنان کسانی هستند که درباره‌ی شان فرموده است: **﴿فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾**؛ «پس شفاعت شفاعت کنندگان به آنان سود نمی‌رساند».

۳. شفاعت در روز قیامت به معنای وساطت و استغفار فرشتگان، پیامبران، صدیقان، شهیدان و صالحان برای گناهکاران موحد، حق است و از عقاید اسلامی شمرده می‌شود، ولی از آنجا که مشروط به اذن خداوند و رضایت اوست می‌توان گفت که شفیع اصلی و حقیقی خداوند است، بلکه شفיעی جز او وجود ندارد؛ چنانکه فرموده است: **﴿أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوْلُو كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾ قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾**؛ «یا جز خداوند شفیعانی گرفته‌اند؟! بگو اگرچه چیزی را مالک نباشند و درنیابند؟! بگو شفاعت همه‌اش برای خداوند است» و با این وصف، توقُّع و طلب شفاعت از غیر او یعنی از غیر کسانی که او به آن‌ها اذن شفاعت داده است،

۱. طه/ ۱۰۹
۲. سبأ/ ۲۳
۳. الأنبياء/ ۲۸
۴. النساء/ ۴۸
۵. التوبة/ ۱۱۳
۶. المدثر/ ۴۸
۷. الزمر/ ۴۳ و ۴۴

جایز نیست، بلکه شرک شمرده می‌شود؛ چنانکه فرموده است: **﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هُوَ لَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۗ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۗ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾**؛ «و جز خداوند کسانی را می‌پرستند که به آنان سود یا زیانی نمی‌رسانند و می‌گویند که این‌ها شفیعان ما نزد خداوند هستند، بگو آیا خداوند را از چیزی آگاه می‌کنید که در آسمان‌ها و زمین آگاه نیست؟! او منزّه و برتر از چیزی است که شریک قرار می‌دهند» و فرموده است: **﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾**؛ «و برای آنان شفیعیانی از کسانی که شریک قرار دادند نیست و به کسانی که شریک قرار دادند کافر می‌شوند».

۴. برخی بدون توجه به آیاتی از کتاب خداوند، شفاعت در روز قیامت را انکار می‌کنند؛ چراکه می‌پندارند این کار عادلانه نیست. نکته‌ی مهمی که اینان به آن توجه ندارند آن است که عادلانه بودن در مورد رحمت خداوند ضرورت ندارد، بلکه در مورد عذاب او ضرورت دارد. توضیح آنکه جایز است خداوند ارحم الراحمین بنده‌ی گناه‌کارش را با اینکه مستحق عذاب است، مورد رحمت خود قرار دهد و این فضل شمرده می‌شود که از عدل بالاتر است، ولی عذاب او حتماً باید عادلانه باشد؛ چراکه عذاب غیر عادلانه فضل نیست، بلکه ظلم است؛ چنانکه فرموده است: **﴿عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ ۗ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾**؛ «عذابم را به هر کس که بخواهم می‌رسانم، ولی رحمتم هر چیزی را فرا گرفته است» و فرموده است: **﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾**؛ «و خداوند هر کس را بخواهد بی حساب روزی می‌دهد». بنابراین، نباید آمرزش گناهان در روز قیامت با شفاعت فرشتگان، پیامبران، صدیقان، شهیدان و صالحان را بعید شمرد؛ چراکه از فضل خداوند و رحمت او بعید نیست.

۵. اتکاء به شفاعت وجهی ندارد؛ چراکه شفاعت بر خلاف قاعده است و اذن خداوند به آن در روز قیامت قطعی نیست. به عبارت دیگر، کسی نباید شفاعت را پشتوانه‌ای برای معصیت قرار دهد؛ به این معنا که با اتکاء به آن، حرامی را مرتکب شود یا واجبی را ترک کند؛ چراکه غالب در روز قیامت، عدم شفاعت یا عدم قبول آن است و این مراد خداوند از سخن اوست که فرموده است: **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ﴾**؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! از چیزی که روزی‌تان کردیم انفاق کنید پیش از اینکه روزی بیاید که در آن نه خرید و فروشی است و نه رفاقتی و نه شفاعتی» و فرموده است: **﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾**

۱. یونس / ۱۸

۲. الزوم / ۱۳

۳. الأعراف / ۱۵۶

۴. البقرة / ۲۱۲

۵. البقرة / ۲۵۴

لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ»^۱؛ «و از روزی پروا کنید که هیچ کس به کار دیگری نمی آید و هیچ عوضی از او پذیرفته نمی شود و هیچ شفاعتی به او سود نمی رساند و آنان یاری نمی شوند». بنابراین، سستی و ولنگاری بسیاری از شیعیان در عمل به احکام شریعت با این تصوّر که مشمول شفاعت اهل بیت پیامبر خواهند بود، ناشی از جهل آنان و جرأت شان بر خداوند است؛ زیرا خداوند به کسی تضمین نداده است که او را مشمول شفاعت گرداند یا شفاعت برای او را بپذیرد و این نکته‌ی مهمی است که اهل بیت پیامبر به صراحت اعلام کرده اند؛ چنانکه در روایت جابر جعفی از ابو جعفر باقر علیه السلام آمده است: «قَالَ لِي: يَا جَابِرُ! أَيَكْتَفِي مَنْ انْتَحَلَ النَّشِيعُ أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ؟! فَوَاللَّهِ مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَأَطَاعَهُ وَمَا كَانُوا يُعْرِفُونَ - يَا جَابِرُ! - إِلَّا بِالتَّوَاضُعِ وَالتَّخَشُّعِ وَالْأَمَانَةِ وَكَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَالصُّومِ وَالصَّلَاةِ وَالْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَالتَّعَاهُدِ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَأَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَالْغَارِمِينَ وَالْإِيْتَامِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَكَفِّ الْأَلْسِنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَكَانُوا أُمَّنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ، قَالَ جَابِرٌ: فَقُلْتُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! مَا نَعْرِفُ الْيَوْمَ أَحَدًا بِهَذِهِ الصِّفَةِ! فَقَالَ: يَا جَابِرُ! لَا تَذْهَبَنَّ بِكَ الْمَذَاهِبُ! حَسْبُ الرَّجُلِ أَنْ يَقُولَ أَحِبُّ عَلِيًّا وَأَتَوَلَّاهُ ثُمَّ لَا يَكُونَ مَعَ ذَلِكَ فَعَالًا؟! فَلَوْ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ - فَرَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - ثُمَّ لَا يَتَّبِعُ سِيرَتَهُ وَلَا يَعْمَلُ بِسُنَّتِهِ مَا نَفَعَهُ حُبُّهُ إِيَّاهُ شَيْئًا، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا لِمَا عِنْدَ اللَّهِ، لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ، أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَأَكْرَمُهُمْ عَلَيْهِ أَنْقَاهُمْ وَأَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ، يَا جَابِرُ! وَاللَّهِ مَا يَتَّقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَّا بِالتَّوَضُّعِ وَمَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَلَا عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ، مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا فَهُوَ لَنَا وَلِيٌِّّ وَمَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِيًا فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَمَا تَنَالُ وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْوَرَعِ»^۲؛ «به من فرمود: ای جابر! آیا برای کسی که ادعای تشییع دارد کافی است که بگوید محبّ اهل بیت است؟! به خدا سوگند شیعیان ما نیستند مگر کسانی که از خداوند بترسند و اطاعت کنند و آنان - ای جابر! - جز با تواضع و خشوع و امانت داری و کثرت ذکر خداوند و روزه و نماز و نیکی با پدر و مادر و رسیدگی به همسایگان از نیازمندان و درماندگان و بدهکاران و یتیمان و راستگویی و تلاوت قرآن و نگه داشتن زبان از مردم مگر به نیکی شناخته نمی شدند و امین عشره‌ی خود در کارها بودند. جابر گفت: گفتم: ای پسر رسول خدا! امروز احدی را با این صفات نمی شناسیم! فرمود: ای جابر! راه‌های گوناگون تو را منحرف ن سازند! آیا برای شخص کافی است که بگوید: من علی را دوست می دارم و به ولایت او معتقدم، سپس به همراه آن عامل نباشد؟! پس اگر بگوید من رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را دوست می دارم - در حالی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از علی علیه السلام بهتر است - سپس از سیره‌ی او پیروی و به سنت او عمل نکند، دوست داشتن او به وی سودی نمی رساند. پس از خداوند بترسید

۱. البقرة / ۱۲۳

۲. الکافی للکلینی، ج ۲، ص ۷۴؛ صفات الشيعة لابن بابويه، ص ۱۱؛ أمالي الطوسي، ص ۷۳۵

و برای چیزی که نزد خداوند است عمل کنید؛ چراکه خداوند با احدی خویشاوندی ندارد و محبوب‌ترین و گرامی‌ترین بندگان نزد خداوند عزّ و جلّ کسی است که تقوای بیشتری دارد و به طاعت او بیشتر عمل می‌کند. ای جابر! به خدا سوگند جز با طاعت نمی‌توان به خدای تبارک و تعالی تقرب یافت و به همراه ما براءت از آتش نیست و هیچ کس بر خداوند حجّتی ندارد. هر کس فرمانبردار خداوند باشد، او دوست ماست و هر کس نافرمان خداوند باشد، او دشمن ماست و ولایت ما جز با عمل و ورع به دست نمی‌آید».

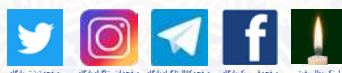

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ جراسانی
 جیش با حکم‌ها و منشورها

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ جراسانی حفظه الله تعالی

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.